

2

UNIÓ EUROPEA

RESUM

Segons les previsions de primavera de 2011 elaborades per la Comissió Europea, el PIB de la zona euro creixerà a l'entorn de l'1,8% al llarg del trienni 2010-2012. Aquest creixement econòmic es distribueix de forma desigual en els tres principals mercats turístics emissors de fluxos turístics cap a les Illes Balears: Alemanya, el Regne Unit i Espanya. Alemanya creixerà per sobre d'aquesta mitjana al llarg d'aquest trienni. El Regne Unit creixerà per sobre de la mitjana de la zona euro el 2011 i el 2012, mentre que per a Espanya no es preveu un creixement superior en cap dels tres anys. La variació anual de la inflació a la zona euro presenta un augment amb un màxim del 2,6% el 2011, per caure dins els criteris d'estabilitat per sota del 2% el 2012 amb una previsió de l'1,8%. Aquest també és el perfil per a Alemanya, el Regne Unit i Espanya, si bé en el cas d'aquests dos darrers països la punta d'inflació de 2011 se situa clarament per sobre de la mitjana de la zona euro amb valors del 4,1% i 3%, respectivament. A l'abril de 2011, el BCE va endurir la política monetària amb una pujada d'un quart de punt del tipus d'interès de referència, el tipus de les operacions principals de finançament, que quedava situat en l'1,25%, després d'haver-los mantingut durant gairebé dos anys en l'1,0%, i el 7 de juliol els va tornar a pujar un quart de punt fins a situar-los en l'1,5%.

Una vegada aprovada l'Estratègia UE 2020 i els seus objectius, el Consell va demanar als estats membres d'aplicar-los, de manera que haurien de fixar en els programes nacionals de reforma (PNR) els objectius nacionals, segons les situacions respectives de partida.

Les disparitats regionals internes han augmentat especialment també en els països de la UE-12, fet que posa de relleu que, dins aquests països, el creixement econòmic ha estat profundament desigual. En concret, aquest creixement s'ha concentrat, en la major part de casos, a les regions metropolitanes i, sobretot, en aquelles en què hi ha la capital del país. A l'àmbit de la UE-15, la major pèrdua registrada s'ha donat a les regions preponderantment urbanes, que han estat les menys dinàmiques, mentre a la UE-27 les més dinàmiques han estat les regions rurals.

2.1.

INTRODUCCIÓ¹⁷

Al 2010, les institucions de la Unió Europea han afrontat els reptes plantejats per la crisi econòmica internacional a l'estabilitat econòmica de la mateixa UE. En primer lloc, amb un instrument de préstec d'emergència a Grècia i, a continuació, amb un mecanisme de suport financer complementari per a la zona euro en conjunt. Més endavant, en el decurs de l'any, la mateixa resposta ha permès contenir els riscos plantejats per les dificultats econòmiques greus d'Irlanda. Igualment, s'han adoptat mesures per disposar d'un Mecanisme Europeu d'Estabilitat permanent, que hauria d'entrar en vigor a partir de 2013. (Vegeu l'apartat 1.1).

En paral·lel, s'han introduït nous controls del sistema financer, concebuts per evitar la recurrència dels problemes que varen provocar la crisi dels darrers dos anys. La UE també ha col·laborat amb els seus socis internacionals per procurar actuar de mutu acord en assumptes relacionats amb la governança econòmica mundial.

En el Consell Europeu de juny, els líders de la UE es varen pronunciar sobre les propostes de la Comissió Europea d'un programa desenal destinat a assolir un nivell alt de creixe-

¹⁷ Vegeu: *Informe General sobre la actividad de la Unión Europea (2010)*. Comissió Europea. SEC (2011) 189.

ment sostenible, que es coneix amb el nom d'Estratègia Europa 2020¹⁸. Aquesta estratègia es concreta en cinc objectius principals:

- 1) El 75% de la població entre 20 i 64 anys haurà de tenir feina.
- 2) El 3% del PIB de la UE s'haurà d'invertir en R+D.
- 3) S'assoliran els objectius 20/20/20 a l'àmbit del clima i l'energia¹⁹.
- 4) La taxa d'abandonament escolar haurà de ser inferior al 10%, i almenys el 40% dels joves hauran de tenir una qualificació o un diploma.
- 5) Hi haurà 20 milions de persones menys exposades al risc de la pobresa.

Per tal d'assolir aquests objectius, l'Estratègia Europa 2020 planteja set grans iniciatives:

- 1) La Unió de la innovació, per superar el *gap* entre ciència i mercat.
- 2) La joventut en moviment, per augmentar la mobilitat dels estudiants universitaris i joves professionals.
- 3) Una agenda digital per a Europa, per aprofitar millor les oportunitats del mercat digital únic basat en Internet d'alta velocitat, el 2013.

¹⁸ Comunicació de la Comissió "Europa 2020. Una estratègia para un crecimiento inteligente, sostenible e integrador" (COM(2010) 2020).

¹⁹ Es tracta de reduir un 20% les emissions de gasos d'efecte hivernacle mitjançant un augment del 20% de l'energia renovable i una reducció del consum energètic d'un 20%.

4) Una Europa eficient en termes de recursos, per aconseguir els objectius 2020 quant al consum, rendiment i producció d'energia.

5) Una política industrial per al creixement verd, per crear milions de llocs de treball en noves activitats.

6) Una agenda per a les noves qualificacions i llocs de treball, per augmentar els nivells d'ocupació i assegurar la sostenibilitat del model social europeu.

7) Una plataforma europea contra la pobresa, per garantir la cohesió econòmica, social i territorial.

La legitimitat democràtica de la Unió Europea s'ha reforçat amb el paper cada vegada més important del Parlament Europeu com a col·legislador en la majoria de matèries i la major participació dels parlaments nacionals, que fan que la Unió sigui més responsable de les seves accions. Igualment, suposa un avanç democràtic la introducció del vot per majoria qualificada en el Consell a gairebé tots els àmbits polítics. També millora el control jurisdiccional, ja que el Tribunal de Justícia assumirà la supervisió de tots els aspectes relacionats amb la seguretat, la justícia i la llibertat, mentre que la Carta dels Drets Fonamentals de la UE passa a ser jurídicament vinculant.

Les accions en aquest terreny estan enunciades en el Programa d'Estocolm, que se centra en els interessos i les necessitats dels ciutadans, i estableix l'obligació de respectar les llibertats fonamentals i la integració, al mateix temps que garanteix la seguretat.

El 2010, la Unió Europea (UE) ha estat pionera a garantir la seguretat de subministrament d'energia a Europa, lluitar contra el canvi climàtic a escala mundial i protegir el medi ambient per a les generacions futures. L'objectiu de la política energètica de la UE és crear un mercat interior de l'energia competitiu que ofereixi serveis de qualitat a preu baix. Les tres prioritats són desenvolupar fonts d'energia renovables, reduir la dependència dels combustibles importats i intensificar l'eficiència energètica.

La UE ha liderat iniciatives concretes per limitar les emissions de CO₂ i ha establert el major règim de comerç de drets d'emissió del planeta. Aquests esforços són una part fonamental de l'Estratègia Europa 2020, que se centra en un creixement intel·ligent, sostenible i integrador.

El Tractat de Lisboa, vigent des de l'1 de desembre de 2009, ha tengut un impacte immediat en el treball de les institucions el 2010. El Parlament ha guanyat capacitat de codecisió a 50 àmbits legislatius addicionals, que el situen en un pla d'igualtat amb el Consell en matèria d'agricultura, seguretat energètica, immigració, justícia i interior, salut i fons estructurals. Pel que fa referència al pressupost de la UE, el Tractat col·loca el Parlament al mateix nivell que el Consell pel fet de decidir totes les despeses de la Unió i simplifica el procediment decisor. Al mateix temps, amplia l'ús en nous àmbits de la votació per majoria qualificada en el Consell, amb la qual cosa garanteix una presa de decisions més eficient.

Actualment, la totalitat de la nova legislació està precedida per una avaluació del seu impacte socioeconòmic i en matèria

de drets humans, així com de la seva viabilitat a llarg termini. També s'han obtingut resultats positius en relació amb el reforç de la transparència en la gestió de fons i la millora dels procediments de treball.

El pressupost de 2011 va ser aprovat el 15 de desembre; es tracta del primer adoptat d'acord amb el nou procediment instituint pel Tractat de Lisboa. Ascendeix a 141.900 milions d'euros en crèdits de compromís i a 126.500 en crèdits de pagament. [\(Vegeu els gràfics AI-3 i AI-4\).](#)

2.2.

PERSPECTIVES ECONÒMIQUES (ZONA EURO)

Segons les previsions de primavera de 2011 elaborades per la Comissió Europea, el PIB de la zona euro creixerà devers l'1,8% al llarg del trienni 2010-2012. Aquest creixement econòmic es distribueix de forma desigual en els tres principals mercats turístics emissors de fluxos turístics cap a les Illes Balears: Alemanya, el Regne Unit i Espanya. Alemanya creixerà per sobre d'aquesta mitjana al llarg d'aquest trienni. El Regne Unit creixerà per sobre de la mitjana de la zona euro el 2011 i 2012, mentre que per a Espanya no es preveu un creixement superior en cap dels tres anys. [\(Vegeu el quadre AI-7\).](#)

D'acord amb els principals indicadors macroeconòmics de l'evolució de la situació econòmica internacional elaborats per la Comissió Europea, començarem primer per fer l'anàlisi en relació amb els indicadors relatius a la demanda interna: con-

sum i inversió. Seguidament, s'analitza el comportament del sector exterior: saldo de la balança per a operacions corrents amb la resta del món. A continuació, s'incideix en els dos indicadors de mercat de treball: ocupats i aturats. Finalment, es comenten els tres principals indicadors de convergència i polítiques d'estabilitat, que són els preus, la necessitat de finançament de les administracions públiques (–) (dèficit públic) o capacitat (+) (superàvit fiscal) i el deute públic com a percentatge del PIB.

El consum privat –respecte al PIB– segueix un camí de creixement més feble, a l'entorn de l'1%. El creixement del consum privat per a Alemanya a partir de 2011 ja supera la mitjana de la zona euro. Les previsions al Regne Unit són les pitjors i en cap dels tres anys no superen la mitjana de la zona euro. Espanya se situa en una zona intermèdia de creixement i només per al 2012 es preveu un creixement una dècima inferior al de la zona euro.

La inversió en capital fix en béns d'equip es veu esperonada per aquest inici de la recuperació econòmica amb creixements de devers el 6%. Alemanya se situa, tots els anys, clarament per sobre de la mitjana de la zona euro. El Regne Unit també presenta més creixement excepte per a l'any 2012, mentre que en el cas d'Espanya les taxes de creixement són inferiors a la mitjana de la zona euro al llarg del trienni.

La balança per a operacions corrents presenta un dèficit de devers el -0,3% del PIB el 2010, per recuperar-se al llarg del bienni 2011-2012 en un 0,1% i 0,3%, respectivament, gràcies als superàvits d'Alemanya, que se situen a l'entorn del

5% del seu PIB. En el cas del Regne Unit, només registra un petit superàvit del 0,1% el 2012, mentre que Espanya mostra un dèficit per a operacions corrents els tres anys de devers el 3,5% del seu PIB, que són nivells semblants als de França i Itàlia.

En relació amb l'ocupació i per al conjunt de la zona euro, es calcula que s'iniciarà la recuperació d'aquesta variable a partir de 2011 i 2012, amb taxes del 0,4% i 0,7%, respectivament. Alemanya i el Regne Unit ja mostren recuperació de l'ocupació a partir de 2010, en cap cas en taxes que superin l'1%, mentre que Espanya no mostra recuperació de l'ocupació fins a l'any 2012, amb una taxa del 0,9%.

Pel que fa a la taxa mitjana d'atur, se situa a la zona euro a l'entorn del 10%. Espanya dobla aquest valor i és el país de la zona euro que presenta la major taxa d'atur. Alemanya i el Regne Unit presenten taxes d'atur inferiors a la mitjana de la zona euro.

La variació anual de la inflació a la zona euro presenta un augment, amb un màxim del 2,6% el 2011, per caure dins els criteris d'estabilitat per sota del 2% el 2012, amb una previsió de l'1,8%. Aquest també és el perfil per a Alemanya, el Regne Unit i Espanya, si bé en el cas d'aquests dos darrers països la punta d'inflació de 2011 se situa clarament per sobre de la mitjana de la zona euro, amb valors del 4,1% i 3%, respectivament.

La crisi econòmica ha comportat un esclat generalitzat de dèficits públics creixents provocats per les polítiques fiscals expansives d'estímul a la demanda aplicades

el 2009 al començament de la crisi i pels efectes que, al llarg del 2010 i 2011, aquesta ha tingut en la davallada dels ingressos fiscals i l'augment de les despeses socials, per la qual cosa s'han hagut d'augmentar les necessitats de finançament de les administracions públiques i s'han acabat per arbitrar polítiques de consolidació fiscal a partir del segon semestre de 2010. Així, a la zona euro, l'evolució del dèficit públic presenta un valor màxim del -6% el 2010, per seguir una senda de control progressiu del -4,3% el 2011 i del -3,5% el 2012, per ajustar-se a l'objectiu d'estabilitat del -3% o inferior a partir del 2013. Alemanya ja aconsegueix l'objectiu d'estabilitat pressupostària a partir de 2011, amb un dèficit del 2%. Ni el Regne Unit ni Espanya compliran aquest objectiu d'estabilitat durant el trienni 2010-2012. Es preveu que Espanya acabi el 2011 amb un dèficit del -6,3% i del -5,3% el 2012, mentre que aquests valors per al Regne Unit serien del -8,6% i -7%, respectivament.

En relació amb l'endeutament públic, cal referir-se a la dificultat que la crisi planteja per complir amb els criteris de Maastricht, que estableixen que no pot superar-se el 60% del PIB. Així, la zona euro no s'hi ajusta, ja que mostra un 85,4% del PIB el 2010, amb una tendència lleugera a l'augment, segons les previsions del 2011 (87,7%) i 2012 (88,5%). Dins aquest àmbit, Alemanya no compleix el criteri al llarg del trienni 2010-2012, amb taxes del 83,2%, 82,4% i 81,1%. El Regne Unit tampoc no el compleix, amb un 80% el 2010, un 84,2% i un 87,9% el 2011 i 2012. Espanya presenta un deute públic inferior al d'Alemanya i el Regne Unit del 60,1% el 2010; 68,1 el 2011 i es preveu

que arribi al 71% el 2012, que és un dels més baixos dels grans països de la zona euro (França o Itàlia).

2.3.

LA POLÍTICA ECONÒMICA I MONETÀRIA²⁰

En aquest apartat, ens centram en els programes nacionals de reformes i en l'anàlisi de la política monetària i l'evolució de l'euro.

2.3.1. ELS PROGRAMES NACIONALS DE REFORMA (PNR) EN EL CONTEXT DE LA CRISI

Una vegada aprovada l'Estratègia UE 2020 i els seus objectius, el Consell va demanar als estats membres d'aplicar-los, de manera que haurien de fixar en els programes nacionals de reforma (PNR) els objectius nacionals, segons les situacions respectives de partida.

En relació amb l'objectiu d'ocupació, el balanç realitzat per la Comissió per al conjunt de països de la UE²¹ és positiu, a diferència de la resta d'objectius, en considerar que la majoria dels estats membres se n'han "apropiat" (entenen per apropiació que ha estat objecte de debat polític intern). Els objectius més ambiciosos en relació amb la taxa d'ocupació per al 2020 del 75% són els de Suècia (80%), Dinamarca (78,5%), Finlàndia (78%) i Àustria (77-78%). Els que s'allunyen més de l'ob-

²⁰ Breu resum de la Memòria del CES d'Espanya 2010, pàg. 101-118 i 266 a 269.

²¹ Vegeu: *Estudio Prospectivo Anual sobre Crecimiento: anticipo de la respuesta global de la UE a la crisis*, COM (2011) 11 final.

jectiu proposat per la Comissió són el de Malta (62,9%), Grècia, Romania (70%) i Polònia (71%). L'objectiu d'Espanya, 74%, tracta d'aproximar-se a l'objectiu europeu, encara que se situa un punt per sota.

Els objectius nacionals presentats no són suficients per assegurar l'objectiu d'ocupació del 2020 fixat en el 75%, ja que si tots els estats membres aconseguissin els objectius presentats la taxa d'ocupació se situaria entre el 72,4% i el 72,8%; és a dir, 2,2 punts i 2,6 punts per sota de l'objectiu fixat per la UE.

Igualment, l'Estudi Prospectiu Anual ha ofert una orientació general per tal que els estats membres finalitzin els plans nacionals de reforma amb un contingut més realista i ambiciós. Les orientacions específiques per la política d'ocupació han establert els àmbits prioritaris en els quals els estats membres haurien d'actuar, així com les reformes estructurals que haurien d'atendre de forma imminent. ([Vegeu el quadre AI-8](#)).

Pel que fa a Espanya, l'esborrany de PNR ha estat remès pel Govern als interlocutors socials més representatius per tal que fessin les observacions que considerassin oportunes.

En línies generals, les organitzacions sindicals manifesten que els problemes d'atur de l'economia espanyola requerien de la reactivació econòmica i unes polítiques d'ocupació diferents a les que s'havien desenvolupat fins llavors. Consideren que s'ha de posar l'accent en la formació, tant d'aturats com d'actius, en la millora de la intermediació laboral des dels serveis públics

d'ocupació, en la millora de la protecció per desocupació, així com en la reforma del sistema financer, per dotar de major liquiditat les empreses, els autònoms i les famílies. En relació amb els joves, advoquen per reduir l'abandonament escolar i augmentar la participació en la formació professional.

Les organitzacions empresarials, de la seva banda, consideren que els problemes requerien millorar el funcionament del mercat de treball mitjançant reformes més decidides. Concretament, consideren necessari afavorir la contractació indefinida, facilitar la flexibilitat en les empreses i reduir els costos empresarials. En allò que afecta l'elaboració del PNR, reclamen una participació més activa i rellevant dels interlocutors socials, com proposa l'Estratègia UE 2020.

2.3.2. ANÀLISI DE LA POLÍTICA MONETÀRIA I L'EVOLUCIÓ DE L'EURO

Des de l'inici de la crisi financera, els bancs centrals de tot el món han implantat nombroses mesures de política monetària, més o menys convencionals, que s'han emmarcat en el conjunt de decisions i respostes a la crisi adoptades pels governs i altres institucions supranacionals. Per als responsables de la política monetària, el mateix desenvolupament de la crisi i els efectes que ha generat han suposat un repte enorme, que els ha obligat a replantejar-se el paper que ha de dur a terme la política monetària en relació amb el conjunt d'instruments de política econòmica.

En aquest sentit, ja el 2008 els bancs centrals es varen veure obligats a anar més en

enllà de les reduccions dels tipus de interès i varen adoptar diferents mesures per assegurar el subministrament de liquiditat, entre les quals destacaven les mesures de relaxació quantitativa per part de la Reserva Federal dels Estats Units (FED) o la política de relaxació quantitativa del Banc d'Anglaterra. Aquestes mesures s'han mantingut durant 2010 i, a més, s'han reforçat, com és el cas de les decisions adoptades per la FED, en què anunciava programes de compra de deute sobirà al llarg de l'any.

Per la seva banda, el BCE, en un principi, es va mostrar reticent a aquest tipus de mesures, però finalment es va veure obligat a posar en marxa el programa de suport reforçat al crèdit el maig de 2009, que, entre altres mesures, incloïa un subministrament de liquiditat il·limitat, la prolongació del termini màxim de venciment de les operacions principals de finançament o les adquisicions directes en el mercats de bons garantits.

L'agreujament de la crisi financera a finals d'abril i començaments de maig de 2010 (vegeu la *Memòria del CES de les Illes Balears*, apartat 1 del capítol I, pàgines 17-19) va provocar que el BCE anunciàs la posada en marxa d'una nova mesura, el Programa dels Mercats de Valors. D'acord amb aquest programa, l'Eurosistema podia realitzar intervencions en els mercats secundaris de deute públic i privat de la zona euro per garantir la liquiditat en els segments de mercat amb un comportament disfuncional i restablir el funcionament adequat del mecanisme de transmissió de la política monetària. Amb l'objectiu que la situació de liquiditat no es veiés afectada, totes les compres s'esterilitzarien

íntegrament mitjançant operacions d'ajust d'absorció de liquiditat. Des de llavors, la política monetària del BCE ha mantingut la mateixa orientació, ja que les tensions en els mercats de deute s'han mantingut al llarg de 2010 i, fins i tot, continuen el 2011. Així, la política monetària ha tengut un caràcter més acomodaticí, en resposta a les circumstàncies de la crisi econòmica.

En qualsevol cas, la incertesa sobre la recuperació en molts països de la Unió Econòmica i Monetària (UEM), el repunt inflacionista motivat per l'increment dels preus de l'energia i les matèries primeres, o l'aparició d'alguns conflictes geopolítics i les seves conseqüències podrien influir sobre l'orientació de la política monetària. De fet, a l'abril de 2011 el BCE va decidir canviar aquesta orientació, i va endurir la política monetària amb una pujada d'un quart de punt del tipus d'interès de referència, el tipus de les operacions principals de finançament, que quedava situat en l'1,25%, després d'haver-los mantingut durant gairebé dos anys en l'1%. Els tipus d'interès de les facilitats de crèdit i de dipòsit se situaven en el 2,0% i 0,5%, respectivament. Aquesta pujada dels tipus d'interès, que ja havia estat preanunciada el març, responia, segons el BCE, al fet que existien riscos inflacionistes a l'alça, preocupants segons l'anàlisi econòmica, i era necessari mantenir ancorades les perspectives d'inflació amb l'objectiu de l'estabilitat de preus a mig termini. En qualsevol cas, és un factor que dificulta encara més la recuperació econòmica, especialment als països de la zona euro que encara tenen el ritme de creixement feble. (Vegeu l'apartat 1.1.).

Pel que fa als mercats de valors, la crisi del deute sobirà ha suposat un canvi de tendència respecte a l'evolució més positiva que havien tengut els mercats de valors des de mitjan 2009. A finals de l'any 2010, s'ha constatat un creixement important dels beneficis empresarials i, fins i tot, l'índex EuroStoxx es va revaloritzar un 13,4% de mitjana enfront de l'any anterior²².

2.4.

LA POLÍTICA REGIONAL²³

La Comissió Europea ha publicat, fa poc, el seu cinquè informe sobre la cohesió econòmica, social i territorial, titulat "Invertint en el futur d'Europa". Una de les principals conclusions de l'informe és la que sosté que la política de cohesió "ha contribuït en gran mesura a propagar el creixement i la prosperitat mitjançant la Unió, i ha reduït al mateix temps les disparitats econòmiques, socials i territorials".

L'informe revisa, inicialment, la situació de les disparitats regionals de la UE i, a continuació, fa una sèrie de propostes de reforma de la política de cohesió per coadjuvar en una reducció més gran de les disparitats.

L'anàlisi sobre la situació i les tendències de les regions de la UE al llarg del període 2000-2007 es fa posant atenció no només

en els aspectes econòmics i socials sinó també, i com a mostra de la preocupació creixent que hi ha sobre la matèria, als aspectes mediambientals. En tots, es constata que les disparitats regionals són bastant intenses i que, encara que en alguns casos s'han reduït, en altres s'han mantingut i, fins i tot, ampliat.

Centrant-nos en els aspectes econòmics, l'informe subratlla que entre l'any 2000 i el 2007 es va produir una reducció important de les disparitats regionals en el PIB per càpita (expressat en paritats de poder de compra, PPC). Aquesta reducció ha estat sustentada, sobretot, en el major creixement registrat a les regions de la UE-12. [\(Vegeu el quadre AI-9\).](#)

Al mateix temps, les disparitats regionals internes han augmentat especialment també en els països de la UE-12, cosa que posa de relleu que, dins aquests països, el creixement econòmic ha estat profundament desigual. En concret, aquest creixement s'ha concentrat, en la major part de casos, a les regions metropolitanes i, sobretot, en aquelles en què hi ha la capital del país. A l'àmbit de la UE-15, la major pèrdua registrada s'ha donat a les regions preponderantment urbanes, que han estat les menys dinàmiques, mentre que a la UE-27 les més dinàmiques han estat les regions rurals.

Prenent com a referència el PIB per càpita del 2007 i el seu creixement en el període 2000-2007, és possible distingir quatre tipus de regions:

- Regions "lleó": les que tenen un PIB per càpita superior a la mitjana (UE-27=100)

²² Vegeu: Memòria del CES d'Espanya, pàg: 116.

²³ Vegeu: José Villaverde Castro (2011), "La política territorial de la Unió Europea: ¿invertiendo en el futuro de Europa?" a *Cuadernos de Información Económica*, 220, p. 91-100.

i han crescut, així mateix, per sobre de la mitjana (UE-27=1,8 per 100).

- Regions “elefant”: les que tenen un PIB per càpita superior a la mitjana, però han crescut per sota d'aquesta mitjana.
- Regions “llebre”: les que tenen un PIB per càpita inferior a la mitjana i han crescut per sobre d'aquesta mitjana.
- Regions “tortuga”: les que, simultàniament, tenen un PIB per càpita inferior a la mitjana europea i han crescut, així mateix, per sota d'aquesta mitjana.

D'acord amb aquesta classificació, l'informe ens permet comentar els trets més notables, que es mostren a continuació:

- 119 regions europees, de les 269, gaudien el 2007 d'un nivell de desenvolupament superior a la mitjana de la UE-27; d'elles, 50 s'enquadraven en el grup dels “lleons” i 69 dels “elefants”. El nivell de desenvolupament de les 150 regions restants era inferior a la mitjana europea, encara que en 90 casos el ritme de creixement va ser superior (“llebres”); en els altres 60 casos el dinamisme productiu va estar per sota de la mitjana comunitària (“tortugues”).
- Les diferències regionals són realment extraordinàries. La ràtio entre la regió més desenvolupada (Inner London) i la menys desenvolupada (Severozapaden, Bulgària) era igual a 13,05; és a dir, el poder de compra d'un londinenc era, el 2007, tretze vegades superior al d'un resident de la regió búlgara esmentada.

Quant al dinamisme, les diferències regionals comunitàries són, així mateix, molt àmplies: Letònia va ser la regió (país) que, amb una taxa mitjana del 9,6%, va créixer més entre el 2000 i el 2007, mentre que, a l'extrem oposat hi ha les Balears, que van anotar un descens interanual del 0,6%. ([Vegeu el quadre AI-10](#)).

- Les regions més dinàmiques s'ubiquen, en gran mesura, en els països de la UE-12, amb la qual cosa van ser artífexs vertaders de la convergència.

Segons la informació subministrada, es posa de relleu que cinc de les regions espanyoles (per ordre de major a menor dinamisme, Castella i Lleó, País Basc, Cantàbria, Aragó i Navarra) formen part del grup dels “lleons”, quatre (Madrid, Catalunya, La Rioja i Balears) del dels “elefants”, set (Extremadura, Ceuta, Astúries, Galícia, Melilla, Andalusia i Castella-La Manxa) del de les “llebres”, i les tres restants (Múrcia, Canàries i Comunitat Valenciana) del de les “tortugues”.

Quant a la part propositiva, l'informe manifesta explícitament que “amb l'objectiu d'assolir un creixement intel·ligent, sostenible i integrador, al mateix temps que es promou el desenvolupament harmoniós de la Unió Europea i les seves regions mitjançant la reducció de les disparitats regionals, la política de cohesió ha de seguir desenvolupant un paper fonamental en aquests temps difícils”. En aquest sentit, la Comissió Europea ha posat en marxa una consulta pública sobre el futur (a partir del 2014) de la política de cohesió i, en particular, sobre:

- 1) Com incrementar l'eficàcia i millorar l'impacte amb l'objectiu d'augmentar el valor afegit europeu.
- 2) Com reforçar la governança.
- 3) Com racionalitzar i simplificar l'aplicació de la política.
- 4) Com millorar l'arquitectura.

En el primer punt, es tracta d'intensificar la programació estratègica (traduir els objectius de l'Estratègia Europa 2020 en prioritats d'inversió) i d'incrementar la concentració temàtica (focalitzar els recursos en un nombre reduït de prioritats).

Des del punt de vista de la governança, es tracta de consolidar la col·laboració,

(reforçant la participació de les autoritats locals i regionals, així com dels agents socials i la societat civil, i d'introduir la cohesió territorial com a nova dimensió europea.

En el tercer punt, la finalitat és establir un sistema d'aplicació racionalitzat i simplificat que comporti una millor gestió financera, una reducció de les càrregues administratives, una simplificació de la disciplina financera i un major esforç de control financer.

Finalment, es tracta de veure si s'estableix una "nova arquitectura" (estructura) de la política de cohesió, que distingeixi entre regions "més" o "manco" desenvolupades i que substitueixi l'actual sistema del *phasing-out* i *phasing-in* per una nova categoria de regions intermèdies.

L'ECONOMIA ESPANYOLA²⁴

RESUM

L'any 2010 el PIB de l'economia espanyola ha registrat un retrocés del 0,1%, enfront de la caiguda del 3,7% de 2009. D'altra banda, en termes intertrimestrals, el PIB ha mostrat taxes de creixement al llarg de tot l'any, excepte en el tercer trimestre, en el qual no va variar el ritme d'activitat en el conjunt de l'economia, encara que sí s'han registrat caigudes intertrimestrals en bona part dels components de la demanda, fonamentalment en la formació bruta de capital fix i en les importacions de béns i serveis.

Des de la perspectiva de l'oferta, l'energia s'ha convertit en el sector més dinàmic de l'economia, amb un creixement interanual del 3,0%; seguidament la indústria, que malgrat mostrar un to encara feble, ha estat l'activitat que més s'ha recuperat respecte a l'any anterior, amb un augment del 0,9%. El sector serveis ha passat a registrar taxes de variació positives a partir del segon trimestre, per aconseguir en el conjunt de l'any un creixement del 0,5%. La construcció s'ha mantingut pràcticament en les mateixes taxes de variació negatives de l'any anterior (-6,3%), mentre que l'activitat del sector primari ha caigut un 1,3%.

L'evolució del mercat de treball s'ha caracteritzat per la taxa d'atur, que ha arribat al 20% de la població activa, per tancar el quart trimestre amb un total de 4,7 milions d'aturats, i l'ocupació ha continuat disminuint, encara que a ritmes cada vegada més moderats.

Per sectors, els serveis, l'energia i, molt especialment, la indústria han presentat taxes de creixement positives, que han aturat les caigudes de 2009; en canvi, l'agricultura i, novament, la construcció han experimentat retrocessos en el valor afegit brut generat.

L'evolució de la inflació ha tornat a una variació positiva, en la línia iniciada a finals de 2009 després d'haver registrat en aquest any taxes de variació negatives. Aquesta evolució a l'alça s'ha mantingut de forma continuada al llarg de l'any 2010 i, fins i tot, s'ha accelerat de forma brusca a finals d'any, per la taxa de variació interanual el desembre en el 3,0%, 2,2 punts percentuals més que la registrada un any abans.

La situació actual de crisi econòmica i la necessitat d'avançar en el canvi de model productiu basat en la competitivitat i el coneixement exigeixen nivells alts de formació i qualificació de la major part de la població. Per tant, disposar d'una educació i formació de qualitat és imprescindible per impulsar el creixement econòmic, l'ocupació i la cohesió social.

3.1.

EVOLUCIÓ ECONÒMICA

L'any 2010 l'economia espanyola ha mostrat una millora lleu com a conseqüència de l'evolució favorable del sector exterior, especialment de les exportacions, i d'una atenuació en el deteriorament de la demanda interna. El PIB ha registrat un retrocés del 0,1%, enfront de la caiguda del 3,7% de 2009. No obstant això, aquest resultat s'allunya de la mitjana de la Unió Europea, on, després de l'intens ajustament registrat el 2009, superior, fins i tot, a l'espanyol, l'activitat econòmica es va tornar positiva el primer trimestre de 2010, amb un avanç de l'1,8%. [\(Vegeu el quadre AI-11\).](#)

D'altra banda, en termes intertrimestrals, el PIB ha mostrat taxes de creixement al llarg de tot l'any, excepte en el tercer trimestre, en el qual no va variar el ritme d'activitat en el conjunt de l'economia, encara que sí s'han registrat caigudes intertrimestrals en bona part dels components de la demanda, fonamentalment en la formació bruta de capital fix i en les importacions de béns i serveis.

L'anunci de la pujada de l'IVA a partir del mes de juliol de 2010, juntament amb la

²⁴ En aquest apartat es presenta un breu resum de l'apartat «Economía española» de la *Memoria sobre la situación socioeconómica y laboral. España 2010*, CES España. Madrid, pàg. 118-248.